

עליה הגהה

דר"ז משיחת כ"ק אדמור' ר שליט"א
בעת ביקורו של הרה"ג מוה"ר פנחס מנחם אלתר
– אחיו של האדמו"ר מגור וראש ישיבת "שפת אמת" –
(לימים האדמו"ר דגור)
יום א', ד' אייר ה'תשמ"ג

הנחה – מוגה – בפרסום ראשון

יוצא לאור על ידי מערכת
"פתח"

שנת חמישת אלףים שבע מאות שמותים ושלש לבריהה
שנת הקהיל

MAFTEIACH

www.Mafteiach.app

פתח דבר

הננו בזה מוציאים לאור צילום כתיבך עליההגהה המלאים – **בפעם הראשונה – דר"ז מישחת כ"ק אדמור"ר שליט"א בעת ביקורו של הרה"ג מוה"ר פנהם מנחם אלתר – אחיו של האדמו"ר מגור וראש ישיבת "שפת אמת" (לימים האדמו"ר דגורי) – יומן א/, ד' אייר ה'תשמ"ג.**

*

המניחים רשמו את חלקה הראשון של היהדות באידיש, וכ"ק אדמור"ר שליט"א האיל להגני זאת. שאר היהדות נערכה אח"כ בלה"ק, אך לא הוגה. תומן ס"בג נערכה והגנה שוב בתור ליקוט עבור חג השבעות תשמ"ג, ונדפס בלק"ש חכ"ג ע' 33 ואילך. תרגום של היהדות בשלימותה נדפס בס' בצל החכמה (נחלת הר חב"ד, תשמ"ז) ע' 185 ואילך.
בסוף הקונטרם, מדפיסים אלו – בפרטום ראשון – את השיחה כפי שהוגה עי' כ"ק אדמור"ר שליט"א. ונתופסו כמה תיקונים וצינוי מ"מ עי' המול.

*

קונטרם זה יוצא לאור עי' מערכת "פתחה". אפליקציית "פתחה" הינה מיום שטטרטו לרכזו במקומות אחד את האודיאו, היידייאו, ההנחות הבלתיימוניות והሞגות – לכל שיחה והתיעוזות של הרב. הקונטרם הוא השמנונים ואחת בסדרת "הגנות", ובעו"ח יופיעו קונטרומים נוספים בקרבוב.

الחובות הקודמות של "על-ההגהה" זמינים באפליקציה "פתחה":
Mafteiach.app/about

וכאן המקום לבקש בקשה כפולה ומכופלת, שככל מי שיש תה"י הגנות כ"ק אדמור"ר שליט"א בשיחות ומאמרים – שיואיל להמציאות למערכת, ע"מ לזכות בהם את הרבנים.

* * *

והעיקר – יהיו שנון ויך וענן מיטן רביז, ולשמווע "תורה חדשה" תיכפ!
ומיד ממש!

מערכת „פתחה“

ימים הסמוכים לי"ג אייר, ה'תשפ"ג – שנת הקהיל
ברוקלין, ניו

ר"ד ד' איר התשמ"ג – עלי ההגאה

בם"ד. ר"ד משיחה ב"ק אדמו"ר שליט"א
בעם ביקורו של הרה"ג מורה"ר פנחים מנחם אלהר שליט"א
– אחיו של האדמו"ר מבור שליט"א –
יום א', ד' איר ה'תשמ"ג

הנחה פרטיה בלתי מוגבלת.
א. רפ"מ האציג את בנו בפני ב"ק אדמו"ר שליט"א, ואמר שהוא בא לאדרה"ב
לשהותם בפדיון חכן של נבדלו.

אד"ש זעיר סיום פון מסכת פסחים איז זיך מיט דם עניין פון פדיון
בכורך ישראלי.

ס' איז א מחייב ישראל עד מהויבט-אך פרעון ווואס טומ זיך אין בעזונט
אין בריאות הגוף.

רפ"מ הבהיר אותו של אחוי – האדמו"ר מבור שליט"א?
אד"ש: בא איזי, אוזן דערנאנך דארטן אין אדרה"ק.
לאן? איזי ב"ה בסדר, וכוכן אצל אחוי שליט"א ב"ה בסדר, אבל הרובנים לא
מגבישת בטוב ואבקש את ברכה ב"ק אדמו"ר שליט"א עבורה.

אד"ש: תחביבון בשלומה, ואמר:
ס' שטיגי איז כחבי הארץ"ל איז איזר" איז ר"ה אבנ' ד' ברופאך,
אתחרוניכם פעלת ששכר הגדש איזז זיין גען זיך מפלפל איז איזר" דארף דאך
זיין מיט צווידי גוועדי"ן אוזן ס' שטיגט מיט איזין גו"ד, בכל אורפן דערפ"ה
זאגט דאך דער ארץ"ל איז דאך דאם א זיכערעד זיך (לאה שיחח ש"פ שמיניג' ש.ז.).
ס"ג ואילך.

לאן מילום ליגען ב"ה מצחה משחפר.
אד"ש איזטער דאך מיט גען גען זיך זאך זווערן "אנגי ה' רופאך", די רפואה
זאל זיין איז איזרפן איז – מלכתחילה "לא אשים עלייך".

ס' איז דאך דא צוידי דרכיהם אין רפואה:
דער רבכ"ם איז הלכות דעתה איז מאיר מיט א גווארדייק ארכיכות בנויגע
אכילה ושותי, אוזן ער פירט אוים (שם פ"ד ה"ב) איז אויבק מ'וועז זיך איזוי
פערן איז ער מכתיב איז מ'וועז זיין בעזונט, ווואס דאם איז אויך א דרכ איז
רפואה,

ס' איז דא זווער ש"פ דעם אויבערשטען איז פוטו איז רפואה איז – "אנגי ה'"

רופאך:
ס' איז דא זווער "הקב"ה מקדים רפואה&*&&*& בשעה ס' איז שמי זא א זא;
אנגי ה' רופאך" איז – איז "כל המחלות זיך (לכתחילה) לא אשים עלייך".
לאן? ברובכם היל' דעות (שם ה"ט) מפרש את הפסוק (משלוי בא, כב) "שומר
פיו ולשונו" שכורונה לעכני אכילה, וצריך לעיין חמקור ע"ז, שחררי רשי;
ויעוד מפרשך (שם) מפרשין שכורונה ש"שומר פיו ולשונו – מדיבור"?
אד"ש: ס' איז דאך א כפל לשון "שומר" פיו ולשונו, פיו איז
איזין זאך, "ולשונו" איז א צוידייט זאך.

ב. ס' איז דא א גווארדייק פלא, דער רבכ"ם החט דאך בעווארוסט איז ס'וועז

ס"א

.. אד"ש : דער סיום פון מסכת פסחים (**דמינויי אזלינן**) איז דאך מיט דעם עניין פון פדיון בכבודו, ישראל).

ס'אייז א מנהג ישראל איז מיהויבט-אן מיט פרעוג וואס טוט זיך אין געזונט, אין בריאות הגוּ ..

.. אד"ש : בא איזיך דא, און דערנאך דארטן אין ארה"ק ..

.. ס'ישטייט דאך אין כתבי הארץ"ל איז "אייר" איז ר"ית אַנִי הָיְבָאָך (בצ' אחרוןנים²) זייןען זיך מפלפל איז "אייר" דארך דאך זיין מיט צוויי יודין און ס'ישטייט הר"ת מיט אין יו"ד, בכל אופן) דעם ר"ית זאגט דאך דער ארץ"ל איז דאך דאס א זיכערע זאך² ..

.. אד"ש : איצטער יה"ר - דארך פֿעַזְעַךְ זַיִן זָאַל וּוּרְעַן "אני ה' רופאך" ..

.. דער רמב"ם אין הלכות דעות איז מארך מיט א גוואלדייקע אריכות בנווע אכילה וشتוי ומו, און ער פירט אויס^[3] איז אויב מיועט זיך איזוי פירן איז ער מבטיח איז מיועט זיין געזונט ..

.. **ערנאך איזדא ע"ז הנ"ל** דעם אויבערשטניס אויפטו אין רפואה ..

.. ס'אייז דא ווי "הקב"ה מקדים רפואה" בשעת סייז שווין **דאך** זאך (מכה, נאר - מקדים); "אני ה' רופאך" איז .. [כגראה תחלה מהק תיבת "שווין", ואחר'כ ביטל חמתקה]

.. רפ"ם : ברמב"ם הל' דעות^[4] מפרש את הפסוק ..

.. אד"ש : **আরোগ্য ও শাল** - ס'אייז דאך א כפל לשון ..

ס"ב

ס'אייז דא גוואלדייקער פלא .. [ציין להבדיל את התיבות "גוואלדייקער פלא"]

(1) שער ישכר חדש אייר

(2) ראה שהחת ש"פ שמיני ש.ג. ס"י ואילך

(3) שם פ"יד ה"ב

(4) שם הט"ז

- ב -

ז' ייְהִינָן אֶתְמַנֵּן אֲזַנְנָה "בְּשַׁחַבְתְּ הַטְּכֻבִּים", אָזְן אַעֲפַ"בְּ הַאֲשָׁר עַד דָם אַרְדִּיבִּינְגְּבָעְשְׁטָעַלְטַם

סְפִּרוֹ יְדֵ הַחְזָקָה ז' ייְהִינָן אֶתְמַנֵּן אֲזַנְנָה "בְּשַׁחַבְתְּ הַטְּכֻבִּים", אָזְן אַעֲפַ"בְּ הַאֲשָׁר עַד דָם אַרְדִּיבִּינְגְּבָעְשְׁטָעַלְטַם
אוֹרִיבְ סְאִידְ אֶתְמַנֵּן אֲזַנְנָה "בְּשַׁחַבְתְּ הַטְּכֻבִּים", אָזְן אַעֲפַ"בְּ הַאֲשָׁר עַד דָם גַּעַדְאָרְפַּטְ
אַרְדִּיבִּינְשְׁטָעַלְןְ בְּסְפִּרוֹ יְדֵ הַחְזָקָה, עַד גַּוְעַעַרְ חַאַשְׁטַבְתְּ אַרְדִּיבִּינְגְּבָעְשְׁטָעַלְטַם דִּי דִּינְנָה
וּוְאַם זִיְינָנָה גַּעַרְוָעַן אֲזַנְנָה "בְּשַׁחַבְתְּ הַטְּכֻבִּים" מִזְבְּחַת לְעַלְיָה.

איְנָה תְּלָיָה דָעַתְשְׁרִיבִּיבְסַת עַד עַנְבִּיבִּים פָּרָן הַנְּחַבְתְּ אַיְנָה אַכְילָה וְשָׂהִיְהָ, אָזְן עַד
הַאֲשָׁר זְלַבְּעַר גַּעַרְוָרְוָסְטַס אַז סְגַרְוָעַת זִיְינָה "בְּשַׁחַבְתְּ הַטְּכֻבִּים" וְחַרְאִיְהָ – בְּזַמְכְּרָה לְבַכְּיָה
זִיְינָה שַׁחַבְתְּ אַיְדֵי אוֹרִיךְ "בְּשַׁחַבְתְּ הַטְּכֻבִּים", אַיְנָה זִיְינָה הַלְּכָה בְּוּפְאָה אַיְדֵי פְּאָרָאָן
שִׁיבְרִים לְבַכְּיָה וּוְיָה סְשַׁטְּבִּיסְטַס אַיְנָה שַׁחַבְתְּ אַיְדֵי פְּאָרָאָן דָעַם
וּוְיִילְלָעָה "בְּשַׁחַבְתְּ הַטְּכֻבִּים" – אַעֲפַ"בְּ הַאֲשָׁר עַד דִּי דִּינְנָה אַיְדֵי אַרְדִּיבִּינְגְּבָעְשְׁטָעַלְטַס אַיְנָה
הַלְּיָה דָעַתְשְׁרִיבִּיבְסַת, וּוְאַם אַיְדֵי אַטְלִיל פָּרָן יְדֵ הַחְזָקָה, פָּרָן מְשַׁבְתָּה חַוְרָה?
מוֹד מַעַן זַאֲבָן אֲזַנְנָה אֲז אַיְדֵי גַּעַדְאָרְפַּטְ – בְּזַמְכְּרָה לְבַכְּיָה
בְּאַרְוָאָרְבָּעָן זַבְּבָעַת זַבְּבָעַת אַגְּבָעַת גַּעַצְיַילְלָעַת דָוְרוֹת –
דָאָרָף מַעַן דָם אַרְדִּיבִּינְשְׁטָעַלְן זְוֹזָמָעָן & מִיטָּאָלָעָה עַנְבִּינְנִים, וּוְאַם "הַפּוֹרָה הַזְּרוֹ
לְאַחֲתֵי מְוחַלְפָה".

רְתָאָה: כִּילּוּם אַחֲנָבוּן רְזָאִים שַׁחַבְתְּ שְׁמֹרְדִּידִים לְאַכְשִׁים מִן הַאַרְכָּבָה
וּלְעַלְהָה וּבְכָל-זָאת נְשָׁרִידָה לְחַיוֹת כֶּךְ עַשְׂרָה, עַשְׂרִים שָׁנָה, אַוְלָגָה זֶה מַצְדָּה שְׁחִיּוֹם
"בְּשַׁחַבְתְּ הַטְּכֻבִּים".

אַד שְׁאָדוֹרִי מוֹד מַעַן זַאֲבָן.
זַבְּבָעַת זַבְּבָעַת שְׁטִיטָה דָאְרָקָה אַיְנָה מְהַרְיָהָיְלָה אֲז עַד הַאֲשָׁר גַּעַעַט אַסְרָּהָטָם מִזְאָל נִינְזָה
אוֹרִיסְפְּרָאָרוֹעָן דִי סְגַרְוָתָה וּוְאַם סְשַׁטְּבִּיסְטַס אַיְנָה שַׁחַבְתְּ אַיְדֵי אֲז אָ
גַּאנְגָעָה סְרָגְיָה בְּבָבָעָה סְבָולְוָה, וּוְיַאֲזָרִי צְוָה פְּרִין זַיְךְ בָּא דָעַם עַנְיִין אָזְן וּוְיַאֲזָרִי
צְוָה פְּרִין זַיְךְ בָּא דָעַם עַנְיִין, שְׁטִיטָה אַיְנָה מְהַרְיָהָיְלָה (כָּכְלָל אַרְפְּנָה סְשַׁטְּבִּיסְטַס) אֲז
מִאַסְרָּהָט אֲז מִזְאָל דָם נִינְזָה אוֹרִיסְפְּרָאָרוֹעָן, אָזְן מִזְאָבָט דָעַם טָמֵם אוֹרִיךְ דָעַם,
אֲז סְקִעָן זִיְינָה אֲז עַד וּוּרְעָת אוֹרִיסְפְּרָאָרוֹעָן אָזְן דָעַן אֲז סְשִׁטְמָהָט נִינְזָה, וּרְעָת
בִּידָי אַיִם וּוּרְעָרָן אֲסָפָק אוֹרִיךְ אֲז עַבְּיִין אַזְרָה. אָזְן דָעַר טָמֵם (פְּאַרְדָּוָה אַסְמָהָט
נִינְזָה) אַיְדֵי וּוְיִילְלָעָה – "בְּשַׁחַבְתְּ הַטְּכֻבִּים" (רָאָה לְקוֹוָשׁ חַבְעָה עַד 66 רְשָׁבָה).
זִיעַט מַעַן דָא אַזְרִיךְ דִי זַעֲלָבָעָה זַאֲרָה אֲז שַׁחַבְתְּ שְׁמַרְדִּידִים סְבָולָהָט אַדְעָר
הַנְּחַבְתְּ – וּוְיִסְבְּדִיק אֲז סְגַרְוָעַת זִיְינָה "בְּשַׁחַבְתְּ הַטְּכֻבִּים", בָּאָר וּוְיִילְלָעָה בְּזַמְנָה

אַיְדֵי דָאָס בְּעַוּרְעָן אֲז שְׁבָבָעַת זַיְיכָה
לְפָאָה: לְפָעָמִים אָכוּ מְרָאִים גַּם לְחַיפָּךְ, הַאַדְמָוָרְדָּר מְקוֹרָאָק זַעֲלָה אָמָר שֶׁכְלָעְבִּינְנִי
מְזִיקִים וְשִׁדְים וּכְרוֹ' הַכְּמַצְאִים בְּרַמְבָּהָס בְּרוֹנוֹנָה בְּזַה שְׁעָהָיְהָ הַפְּסָהָדָל הַוָּא בְּיַסְלָל
אַתְּ הַכְּחַזְוָתָה שְׁלָהָת אַעֲפָ"בְּ שְׁעַנְיִינְנִים מְכֹואר בְּגַמְרָא. וְכַן כִּיאָר אַתְּ הַאַדְמָוָרָדָר רְדָא
זַעֲלָה בְּשָׁמֶן רְכִבִּי אַלְיִמְלָךְ מְלִיזְיִנְסָק זַעֲלָה טָמֵם הַדָּבָר שְׁחַבְמִידָר בְּעַגְבָּרָנוֹ
שְׁבָעָלה טְבָע כִּים מְכִיּוֹן שְׁמִים אַיְנָה לְהַמְּסָוףְ, כִּי & עַד עַד עַד שְׁחַמְמִידָר בְּזַה עַלְיָה
בְּוּחָנִים כְּחַלְאָדָם שְׁטוּבָע כִּים שִׁימְךָה לְחַזְלָל אַתְּ עַצְמָו עַד שִׁוּדָע שְׁחַבְמִידָר פְּסָקוּ
שְׁמִים אַיְנָה לְהַמְּסָוףְ שְׁאָדוֹן יְשָׁה לְהַנְּחִיבָה כְּחַמְפָסְדָה חַוְרָה, מְשָׁאָכְבָּה כְּאָמָל אַתְּ הַיְוָה

- ... זיין א זמן אָז וווען "נשתנו הטבעים", אוון אעפ"כ האט ער דאס ארײַנְגעשטעלט
בבספֿרו ייד החזקה): סטס.
- * ובסרט בפֿלְל איז דער רמב"ם שרייבט דאָז נאר עניינים ..
- .. ע"ד ווי ער האט ניט ארײַנְגעשטעלט די דינִים וואָס זיינּען פֿיט געווען אמאָל אוון וועלן
ניט זיין לעיל .. גומחַק את סימן-השאלה בצד הגלוין ..
- .. אוון ער האט צְפַעַךְ געוואָסט אָז סיֹועט זיין "נשתנו הטבעים" ..
- נאצל הנכתב "אין זיינּע הלכות גופא איז פֿאָראָן שניים לנבי ווי ס'שטייט אין ש"ס",
צִיִּין?:
- .. מווז מען זאגן (ע"ד הוצאות) אוון אַידְשֶׁהָנִס געזונט איז אויף אַזְוִיפֿיל טיעער, או
אויף באָוָאָרָעָנָען פֿערפֿאַט-ווּאוּזַעַפְּ געציילטע יארן צִי אָזְחַט געציילטע דורות ..
- .. דערפֿאָר עס שטייט דאָז אַין מהרייל או ער האט געיאַסְרִיט, אָז מײַזָּאל ניט
אויספֿרוֹאוֹוֹן די סגולות וואָס ס'שטייטן אין ש"ס, (אין גمرا שבת איז דא אַגאנְצָע
סּוּגִּיאָה בְּנוּגַע סּוּגַּוּת) ..
- .. נאר ווילע בזמנס איז דאס געווען אַקְעַנְצַע סּוּגַּוְתָּה כֵּי ..
- .. נוֹתְנִים כֵּה לְאַדְם שְׁטוּבָע בַּיּוֹם שְׁאַנְסָה לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ עַיִּי שִׁׁוּדָע שָׁׁכְמִים פְּסָקוּ
שָׁמִים אַין לְהַם סּוֹף, שָׁאַז יְשַׁלֵּחַ נְתִינָתָה כְּחַמְפָסְסִיד בְּתוֹרָה ..

פומקסים בן פָּלָק & חַי' הוּא מִחְיָאשׁ מִלְחָמָה לִילָּה
בָּגָד. אֲדִישׁוֹ מֵיד אֲזִיד אֶצְבִּיס גַּעֲרוּעָן קַשְׁתַּעַד בְּאַגְּזָעָר עַבְּנִין, סָאִיד דָּאָר אַכְּלָל
אַז "חַוְרָה הַזָּו לְאַתְּיִי" מְרֻחְלָפָת", אַרְון אַד "חַוְרָה נַחְחִית",
וּבְחִידָּה עַם זָהָבָט מַעַן אַז & חַוְרָה שְׂרִילִיכְסָט אַן עַבְּנִין, אַרְון זָבָט אַלְיִין אַז
סָאִיד בִּיטְשָׁקְיִין בְּחַחְיִת, אַרְון סָקָאָד צִיְין "נְשָׁבָכוּ הַסְּבָעִים"?
סָאִיד דָּא מַצְרוֹת וּרְוָאַם חַוְרָה אַבָּט מְלַכְּמָהִילָּת אַז סָאִיד חַלוּי בְּזָמָן, עַד
רוּאַי מַצְרוֹת וּרְוָאַם זִיְּגָעָן פָּאַרְכּוּדָן מִיט "לְאַחֲרֵי כְּנִיסָּת לְאַרְצָן", אַדְעָר מַצְרוֹת
סָאִיד בִּיטְשָׁקְיִין פָּאָר מִתְּ אַרְון נַאֲר פְּתַח.
דָּא אַיְד אַבְּעָר אַזְאָךְ וּרְוָאַם חַוְרָה האַט אוּרִיף דָּעַם קִיְּין צְבָה בִּיטְשָׁקְיִין
בְּחַרְדָּה הַאֲמָגְעָאָבָט אַז סָרוּעַט קְרַמְעָן דָּעַם אַרְון דָּעַם יָאָר דְּעַמּוֹלָט וּרוּעַט
בְּשָׁהָנָה וּרוּעָנָה טְבָעוֹ, לוּלָא, וּרוּעַן פּוֹמְקִים זַאֲבָן דָּקָם נַעַמָּה - זַוְּאָלָט דָּקָם אַזְוִי
אַכְּבָעָאַגְּבָעָן וּרוֹאָרָם אַזְוִי שְׁפִיטִים אַן חַוְרָה סָאִיד צִיְין עַבְּנִין פְּרָן אַבְּלָילָה וּ
וְשָׁחִי "סְבוּלָה וּבָוּ" - אַיְד דָּקָם "לְאַתְּיִי" מְרֻחְלָפָת",
בָּאָר דְּעַרְבָּאָךְ הַאֲבָן פּוֹמְקִים בעַפְּסָקְגַּט עַל סְזָד חַוְרָה אַז סָאִיד
עַבְּנִים וּזְאַתְּ זִיְּגָעָן פָּאַרְכּוּדָן מִיט טְבָע הָעוֹלָם, אַרְון אוּרִים עַולָּם וּרוּעַט
וּוּרְעַט דָּעַר עַבְּנִין בְּטָל, צַי דָּעַר עַבְּנִין וּרוּעַט אוּרִיךְ נַשְּׁחַבָּה.
סָכְלִיכְסָט דָּאָר אַבְּעָר דִּי שָׁאלָה : דָּקָם אַיְד דָּאָר אַטְּגָל פְּרָן "חַוְרָה הַזָּא

בגמרא אין חמץ **כט**, א' אגבו: דברה תורה בלשון הבא ערים בדורות
ובאזרות בשמים, דברו בכיאים לשון הבא ותקבע הארץ לקודם, אז נארך
ונערת דברך לא שאלת מ' זאגט דארך אז דברה תורה און מ' זאגט - ס' איז לשון
הבא, 3' דברי חכמים און ס' איז גאנט לשון הבא?

ארון אוזן אויבך דסgebולה האט דז ביגיעע עביבנימע: וויז דאמ קומט אראפ איזן ג'יענער ניט בעזונטקייטס איזן דאיך פאררכובדץ מיט ביט בעזונטקייטס ברוחכויות,

.. פוסקים כן ה"י הוא מתיאש מלכתחילה: וכו'

ס"ג

.. ווי מצות וואס זייןען פארבונדן מיט קודם אדער "לאחרי כניסה לארץ", אדער מצוות **זונגייזיגען** פאר מ"ת און נאך מ"ת.

דא איז אבער א זאך וואס תורה האט אויף דעם קיין קצבה ניט געגעבן, אַז תורה האט [ניט] געזאגט אַז סייעוט קומען דער און דער יאר דעמלט וועט נשנה ווערן טבעו, לולא, ווען פוסקים (זרות לאחר זה) זאגן דאס ניט - ואלט דאס איזוי אונגאנגען ווארום איזוי שטייט און תורה; (**איז דאדער אַז עניין פון אכילה ושתיי סגולה וכו'**) - איז דאס "לא תהא מוחלפת",

נאך דערנאך האבן פוסקים גע'פסק'נט על יסוד התורה אַז סייז דא עניינים וואסעלכע זייןען פארבונדן מיט טבע העולם ..

.. ביז ס'האט מיר "ארויסגעעהאלפּן" איז דעם א תשובה פון הרמ"ע מפאנו⁽⁵⁾ אbehakdies. אוייף דער דג' גمرا אין תמיד⁽⁶⁾ אַגאָט: דברה תורה בלשון הבאי ערים גדוֹלוֹת ובעצורות בשמיים, דברו נביאים לשון הבאי ותבקע הארץ לכולם, און נאך איזזינע עניינע... .

.. אבער באמיתת העניינים איז מיזאגט "ערים גדוֹלוֹת ובעצורות" (וואס דאס שטייט **אַז אנטקען ארץ ישראל**) - למעלה איז דאס פֿאַקְעַד "ערים גדוֹלוֹת ובעצורות" ..

.. עד"ז איז ער מבאר די איבעריקע אנדערע ענייני "לשון הבאי" ..

.. **הביבא/or בזה:**

עדער ניט געזונטקייט איז דאך פארבונדן מיט ניט געזונטקייט ברוחניות ..

(5) שו"ת סי' עג

(6) כת, א

- 7 -

בשניות און וויל דאס קומט אראפ ברוחניות,
אייז ע"ד וויל מ'זאנס בא "ערדים בדולות ובאזורות שבימים", אייז דא למטה
דעת מען ווינפל ס'אייז "בדולות" איזווינפל-אוון-איזווינפל דע הוינ', חמישים
אמהות מה אמה, מיט א הגללה. אבער באפיקת הענינים לעלה, אייז דאס -
"בשמי".

אוון די כפ"מ בפרועל: אכילה ברוחניות דאמט די במרא **באמ' קה"ר פ"ח**, צו ובעז' & יומספ' שם' אוד דאס גיטיש אויף קידום המאורת, אוון שחי' ברוחניות גיטיש אויף לימוד תורה - "אין מים אלא תורה", איזו זואר ס'אייז דא א טבולה גוואס ס'אייז פאראבדאן מיט אכילה אדער מיט שמי', איז בשמיינן דא למיטה אוין די וועלט קאלאו וערווארן - חעלפט דאס ניט. משא"ב ברוחניות **אוון גיטעהן**.

.. חמישים אמה צץ מאה אמה, מיט א הגבלה ..

.. ווי יעדער ענין פון אונ איידן, עאכוי"כ היפך בראיות הגוף וואס איז פאבדן מיט היפך
בריאות הנשמה ..

.. אונ דיז נפק"ם בפועל: אכילה ברוחניות זאגט די גمراא^[7] איז דאס גייט אויף קיומ
המצות ..

.. איז בגשמיות דא למיטה איז די וועלט קאליע געווארן - העלפט דאס ניט. משא"כ
ברוחניות - **והוא העיקר.**⁸

7) שבת .. וראה זאת קה"ר פ"ח, טז ובعضיו יוסף שם

8) לאריך - **כשבהמ"ק** הי' קיים מביא קרבן ונתכבר לו ונרפא, כשמפני חטאינו אין
נשתנה העולם (כי חרב בהמ"ק בו') און **יפלייש** הקורת קרבן מועילה (ואדרבא), כ"א
הרוחניות שבהקרבה, **תפלות תשובה וכו'.**

**ר"ד* מشيخת כ"ק אדמור' שליט"א
בעת ביקורו של הרה"ג מוה"ר פנחס מנחם אלתר שליט"א
– אחיו של האדמו"ר מגור שליט"א –
יום א', ד' אייר ה'תשמ"ג**

א. רפ"מ הציג את בנו בפני כ"ק אדמור' שליט"א, ואמר שהוא בא לארה"ב להשתתף בפדיון הבן של נכדו.

אד"ש: דער סיומ פון מסכת פסחים (דמייני אולין) אין דבר מיט דעם עניין פון פדיון בכורי (ישראל).

ס"אין א' מנהג ישראל א' מהויבט אן מיט פרעגן וואס טוט זיך אין געונט, אין בריאות הגוף.

רפ"מ: הבריאות שלי או של אחוי – האדמו"ר מגור שליט"א?

אד"ש: בא אייך דא, און דערנארך דארטן אין ארחה'ק.

רפ"מ: אצלי ב"ה בסדר, וכן אצל אחוי שליט"א ב"ה בסדר, אבל הרובנית לא מרגישה בטוח ואבקש את ברכת כ"ק אדמור' שליט"א עבורה.

אד"ש: התעניינו בשולמה, ואמר:

ס'שטייט דאך אין כתבי הארייזל א' „אייר“ אין ר"ת אני ה' רופאך, (אחרונים)¹ זייןען זיך מפלפל א' „אייר“ דאך זיין מיט צוויי יודיעז און ס'שטייט הר"ת מיט אין יו"ד, בכל אופן דעם ר"ת זאגט דאך דער ארייזל אין דאס א זיכערע זאל².

רפ"מ: מיום ליום ב"ה מצבה משתפר.

אד"ש: איצטער יה"ר – דאך זיין זאל ווערטן „אני ה' רופאך“, די רפואה זאל זיין אין און אופן און – מלכתחילה „לא אשים עליך“. ⁴

(2) ראה שיחת ש"פ שמיני ש.ז. ס"י ואילך.

(1) שער ישכר חדש אייר.

(קח"ת תנש"א) ע' (תנתק).

(2) ל' הכתוב – בשלח טו, בו. וראה חידושי חת"ס לשבת קמ"ב, שעיר יישבר נאמר חורש אירר ס"ג (פה, א"ב). וראה שיחת ש"פ שמוני תשמ"ג ס"י ואילך.

(3) ש"ת תרומות הדשן סרל"ג, ש"ת מהר"ל סקפ"ט. רמ"א עעה"ז סקבי"ס"ז. וראה ס' בין לשבועות אה"ק ת"ז, שר"מ תשמ"ה פ"א ס"ב הערכה מג. ושם³.

(4) בשלח שם.

(*) חלקה הראשון משיחה זו (ס"א-ג) הוגהה ע"י כ"ק אדמור' שליט"א בשעתו. סעיפים ב"ג והוגהושוב ודרפסו בתור ליקוט לקראת הח"ש תשמ"ג (ונדרפס בלקרא"ש חכ"ג ע' 33 ואילך). ניתוספו כאן העזרות ומ"מ בשולוי הגליון ע"י המו"ל, וכדי להבדיל בינם להערות שהוגהה, באות העזרות המו"ל באותיות קטנות יותר.

(1) קכ"א, ב. וראה הדרן עמ"ס פסחים דשנת תשל"ב (נדפס בהגדה ש"פ עם לקוטי טעמי מנהגים וביאורים)

ס'איין דאך דא צוויי דרכים אין רפואה:

דער רמברם אין הלוות דעתות⁵ איין מאיריך מיט א געוואלדייקע אריכות בנוגע אכילה ושתיה וכוכו, אונ ער פירט אויס⁶ אויב מיעוט זיך איזוי פירן איין ער מבטיח או מיעוט זיין געזונט, וואס דאס איז אויך א דרכ איזין רפואה,

עד הניל דעם אויבערשטיינס אויפטו איזן רפואה איז – "אני ה' רופאך":

ס'איין דאך ווי "הקב"ה מקדים רפואה"⁷ בשעת ס'איין שווין דאך א זאך (מכה, נאך – מקדים): "אני ה' רופאך" איז – איז "כל המחלה גוי" (מלכתחילה) לא אשيم עליך."

רף"מ: ברמברם הל' דעתות⁸ מפרש את הפסוק (משל' כא, כג) "שומר פיו ולשונו" שהכוונה לענייני אכילה, וצריך לעזין המקור ע"ז, שהרי רשיי' עוד מפרשין (שם) מפרשין שהכוונה ש"שומר פיו ולשונו – מדיבור?"

אד"ש: ויל' – ס'איין דאך א כפל לשון "(שומר) פיו ולשונו", פיו איז איין זאך, "ולשונו" איז א צוויותך זאך.

ב. ס'איין דאך א געוואלדייקער פלאי, דער רמברם האט דאך געווואוסט איז ס'יוועט זיין א זמן וווען "נשתנו הטבעים", אונ ער דאס אריינגעשטעלט בספרו יד החזקה סתם.

ובפרט איין דער רמברם שריבט דאך נאך עניינים וואס זייןיען אויף אלעמאָל, אויב ס'איין א דיין וואס ס'איין נאך איין זיין זמן האט ער ניט געדאָרט אריינגעשטעלן בספרו יד החזקה, עד' ווי ער האט ניט אריינגעשטעלט די דינימ וואס זייןיען געוווען אמאָל, אונ וועלן ניט זיין לע"ל.⁹

איין הל' דעתות⁵ שריבט ער עניינים פון הנהגה איין אכילה ושתיה, אונ ער האט געווואוסט איז ס'יוועט זיין "נשתנו הטבעים" והראיי' – בזמננו לגביה זמן הש"ס איין אויר "נשתנו הטבעים", איין זייןיע הלכות גופא איין פאראן שינויים לגביה ווי ס'שטייט איין ש"ס, אונ מפרשיסי' פארענטפערן אויף דעם ווילע "נשתנו הטבעים" – אעפ"כ האט ער די דינימ אויך אריינגעשטעלט איין הל' דעתות, וואס דאס איז א טיל פון יד החזקה, פון משנה תורה?

מווע מען זאגן (עד' הצחחות) או און אידנ'ס געזונט איין אויף אויפיל טיעיר, אויך באווארנען געציילטע יאָרֶן צי געציילטע דורות – דאך מען דאס אריינגעשטעלן צוֹאמָעַן מיט אלע עניינים, וואס "התורה הזאת לא תהא מוחלפת"¹⁰.

(4) שם הט"ז.

(3) שם פ"ד ה"ב.

בכל ומן אפי' אחר ביאת משיחנו בע"ה. וראה שד"ח (כרך ט) כל הפסוקים ס"ה אות יא.

(5) פ"ד.

(6) מגילה יג, ב.

(7) בהבא לקמן – ראה בארוכה לקרו"ש חכ"ג שיח' ג' תרגנה, סע"א ואילך.

(7) בהבא לקמן – ראה בארוכה לקרו"ש חכ"ג שיח' ג' תרגנה, סע"א ואילך.

(8) עיקר הט' מיג' יעקרין. וראה בהנסמן לקמן הע'

(8) ראה לה'ם הל' לת' פ"ד ה"א: שרבני אינו אומר הדינים הנהגים בזמן זהה בלבד אלא הדינים שנחגו

רפ"מ: כיוון אנחנו רואים שר'ל שמרידים לאנשים מן הארכובה ולמעלה ובכל זאת נשאים לחיות בר עשר, עשרים שנה, אולי זה מצד חיים "נשתנו הטבעים".
אד"ש: אזי מזע מען זאגן.

עם שטייט דאך אין מהרייל איז ער האט געאסרט', מיזאל ניט אויספרואווען די סגולות וואס ס'שטיין אין ש"ס, (אין גمرا שבתי¹² איז דא א גאנצע טוגיא בונגא זיינט), ווי אזי צו פירן זיך בא דעם עניין און ווי אזי צו פירן זיך בא דעם עניין,
שטייט אין מהרייל (בכל אופן ס'שטייט אין ספרים¹³ פון יונע צייטן) איז מאסרט איז מיזאל דאס ניט אויספרואווען, און מיזאגט דעם טעם אויף דעם, איז ס'קען זיין איז ער ווועט אויספרואווען און זען איז ס'שטיימט ניט, ווועט בא אים וווערן א ספק אויר און עניין בתורה. און דער טעם (פארוואס ס'העלפט ניט) איז ווילע – "נשתנו הטבעים" (ראה לקו"ש ח"כ ע' 66 הע' 83. וש"נ¹⁴).

עט מען דא אויר די זעלבע זאך איז ש"ס האט אריינגעשטעלט סגולות אדער הנחות – וויסנדיק איז סיועט זיין "נשתנו הטבעים", נאך ווילע בזמנם איז דאס געווען א סגולה כו'.

רפ"מ: לפעמים אנו מוצאים גם להיפך, האדמור' מוקצת זצ"ל אמר שכלי ענייני מזוקים ושדים וכור' הנמצאים ברמב"ם כונתו בזה שע"י הפס"ד שלו הוא ביטל את הכהות שלהם בע"פ שעניהם מבואר בגמרא¹⁵. וכן ביאר אח'י האדמור' ר' ישראל זצ"ל בשם רבי אלימלך מליזנסק זצ"ל טעם הדבר שהחכמים החמירו בעוננה שבעה טבע ביום מכיוון שהם סופר¹⁶, כי ע"י שהחמירו בזה ע"יז נותנים כה לאדם שטובע ביום להציג את עצמו ע"י שיודע שחכמים פסקו שאין להם סוף, שאו יש לו נתינת כה מהפס"ד בתורה¹⁷, משא"כ באם לא היו פסוקים כן ה"י הוא מתיאש מלכתחילה וכו'.

ג. אד"ש: מיר איז א צייט געווען קשה דער גאנצער עניין, ס'אי דאך א כלל איז בתורה הזו לא תה'י מוחלפת", און איז "התורה נצחית"¹⁸,
וביחד עם זה זאגט מען איז תורה שרייבט או עניין, און זאגט אליען איז ס'אי ניט קיין נצחית, און ס'קען זיין "נשתנו הטבעים"?

(16) וראה ירושלמי נדרים פ"ו ה"ח – נתבאר בעת ביקור הרה"ג ר' קלין, יג שבט תשמ"ג.

(11) קכט, א-ב.

(12) ראה ספר קובץ שם. וש"ג.

(17) תניא רפי". וראה רמב"ם רפ"ט מהל' יסוה"ת. וראה גם הקורתה הרמב"ם לפיה"מ (הובא בפירשו לטנחדרין הקומה לפפרק חלק יסוד התשיעי) ד"ה החלק הראשון (המتنבא בשם) ואילך. הל' מלכים פ"א סה"א (ראה לקו"ש חי"א ע' 271; 275). וראה גם הל' מעחה"ק ספ"ב.

(13) ראה רמ"א אה"ע סקנין ס"ד. מג"א סקענ"ג סק"א. שׁו"ע אדרה"ז חא"ח ס"ס קעט (ואף שהוא בענין של סוכה). וראה שד"ח (ברך א' ע' ר' ואילך. ברך י' ע' קצד). וש"ג.

(14) וראה שיחת ש"פ תשא, שווש פורים קטן תש"ד ס"ל-לא.

(15) בימות קבא, א.

ס'אייז דא מצוות וואס תורה זאגט מלכתחילה או ס'אייז תלוי בזמן, ע"ד ווי מצוות וואס זינען פארבונדן מיט קודם אָדער "לאחרי כניסה לאرض", אָדער מצוות פָּאַר מ"ת און נאך מ"ת.

דא אייז אָבער אָזאר וואס תורה האט אויף דעת קיון קצבה ניט געגעבן, תורה האט ניט געזאגט או ס'יוועט קוממען דער און דער יאָר דעמולט ווועט נשנה וווערן טבעו, לולא, ווען פוסקים (דורות לאחר זה) זאגן דאס ניט – וואָלט דאס אָזוי אָנגעהגאנגען וואָרום אָזוי שטייט אין תורה (דער ענין פון אכילה ושתיי סגולה וכוכי) – אייז דאס „לא תהיי מוחלפת“,

נאָר דערנאָך האָבוֹן פוסקים גע'פֿסקְעַנט על יסוד התורה או ס'אייז ענינים ווועלכע זינען פארבונדן מיט טבע העולם, און אויב עולם וווערט נשנה – וווערט דער ענין בטל, צי דער ענין וווערט אויך נשנה.

ס'בליביט דאָר אָבער די שאלה: דאס¹⁸ אייז דאָר אָטיל פון „התורה הזאת שלאָ תהֵי מוחלפת“?

ביז ס'האט מיר „אָרוּיסגָעָהָאַלְפּוֹן“ אייז דעת אָתשובה פון הרמ"ע מפאנָר⁵: אויף דער גمرا אין تمיד⁶: דברה תורה לשון הבאִי דכתיב ערימ גדולות ובצורת בשמיִם⁷, דברו נביאים לשון הבאִי ותבקע הארץ לקולם⁸, און נאָר, וווערט דאָר אָ שאלה מיזאגט או דברה תורה און מיזאגט – ס'אייז לשון הבאִי, די דברי חכמים און ס'אייז לשון הבאִי?

זאגט דער רמ"ע מפאנָר, אָז דער „הבאִי“ אייז דאס מערניט ווי דאָ למטה, אָבער באַמִּתִּית הענינים או מיזאגט „ערימ גדולות וbcmorot“ (וואָס דאס שטייט אָנטקעגן ארץ ישראל) – למללה אייז דאס „ערימ גדולות וbcmorot“, „שאַין ע' שרים של מעלה נכנסים באָוירה של ארץ ישראל“, עד"ז „ותבקע הארץ לקולם“ – דער געשריי דאָ האט געשפֿאלטן די ארץ ווי ארץ שטייט ברוחניות, עד"ז אייז ער מבואר די אָנדערע ענייני „לשון הבאִי“.

עד"ז קעו מעו מבאר זיין בנוגע לענינים: דאס וואָס די סגולה וווערט בטל דאָ למטה – דערפֿאָר וואָס דאָ אייז „נשתנו הטבעים“, דער טבע דאָ למטה און אָבער ניט מכירח אוּ דער טבע מעלה דארף נשנה וווערט.

ניט געונטקייט איז דאָר פארבונדן מיט ניט געונטקייט ברוחניות, און אָזוי אויך די סגולה האט די בידע ענינים: ווי דאס קומט אָראָפּ אין גשמיִות און ווי דאס

(6) כת. א.

(5) ש"ת ס"י עג.

(19) דברים שם.

(18) וראה ש"ת צפע"נ (דויננסק) ח"א סי"ד. צפע"נ

(20) מלכימ"א, א', מ.

להרמב"ם הל' שבת פ"ז הכה"ב בהשומות. לקו"ש חכ"ג ע'

וש"ג. (בנוגע לרמב"ם) שם ע' 36, ושות' נ.

קומט אראפ ברוחנית, איז ע"ד ווי מיזאגט בא "ערם גדולות ובצורות בשמיים", איז דא למטה זעט מען וויפל ס'איו "גדולות" אזופיל-און-אזופיל די הויר, חמישים אמה, מאה אמה, מיט א הגבלה. אבער באמיתת הענינים למלחה, איז דאס – "בשמיים".

עד"ז אויך אין די סגולות איז זי זייןנען טאקו בTEL געווארן, بماה דברים אמררים – בונגע צו חולין כפשוטו בجسمיות און די סגולה כפשוטה בجسمיות,

ונגע אבער צו דער סיבת החולי וואס דאס איז און עניין רוחני – איזו ווי יעדער עניין פון און אידן, עאכ"כ היפך בריאות הגוף וואס איז פארבונדן מיט היפך בריאות הנשמה – איז איז ער ווועט טאן די סגולה ברוחניות ווועט דאס איצטער אויר העלפון.

אונן די נפק"מ בפועל: אכילה ברוחניות זאגט די גمرا⁷ איז דאס גייט אויף קיום המצוות, און שטי' ברוחניות גיט אויף לימוד התורה – "אין מים אלא תורה"², איז וואו ס'איו דא א סגולה וואס ס'איו פארבונדן מיט אכילה אדער שטי', איז בגשמיות דא למטה איז די ווועלט קאלע געווארן – העלפת דאס ניט. משא"כ ברוחניות – והוא העיקר⁸.

(7) שבת י, א. וראה קה"ר פ"ח, טז וביעז יוסף שם.
 (8) להעיר – כשהbam"ק הי' קיים מביא קרבען נתכפר לו ונרפא, כשמפנוי חטאינו נשנה העולם וכו'.

(2) ב"ק יז, א.

לזכות

ר' יוסף יצחק שי"

בן סימא חסיא

לרפואה שלימה קרובה

ובאוףן ד"לכתהילה אריבער"

ו"אני ה' רופאך"